

Commentaar voor de derde adventsbezinning: De figuur van Sint Jozef

Mattheus 1, 18-25

- 1:18** Van Jezus Christus
is de genesis,- geboorte, zó geweest:
als Maria, zijn moeder,
wordt uitgehuwelijkt aan Jozef,
blijkt zij voordat zij samenkomen
het in de schoot te hebben
uit heilige geestesadem.
- 1:19** Maar omdat Jozef, haar man,
een rechtvaardige is
en het zijn wil niet is
van haar een toonbeeld te maken,
beraamt hij het
haar in het verborgene los te laten.
- 1:20** Maar terwijl hij dat in de zin heeft,
zie, een aankondig-engel van de Heer
verschijnt hem in een droom en zegt:
Jozef, zoon van David,
vrees niet om Maria, je vrouw,
bij je te nemen,
want wat in haar geboren wordt,
is uit heilige geestesadem;
- 1:21** zij zal een zoon voortbrengen
en jij zult als zijn naam uitroepen:
Jezus!-

want hij zal zijn gemeente redden
van hun zonden!

1:22 Heel dit is geschied
opdat vervuld zal worden
wat vanwege de Heer is gezegd
door de profeet die zegt:

1:23 zie, de maagd zal het in de schoot krijgen
en een zoon voortbrengen,
en als zijn naam zullen ze uitroepen
'Immanoeël' (Jes. 7,14);
vertaald is dat: met ons is God!

1:24 Jozef, ontwaakt uit de slaap, doet
zoals de aankondig-engel van de Heer
hem heeft opgedragen
en neemt zijn vrouw bij zich;

1:25 Hij heeft haar niet bekend
totdat zij een zoon voortbrengt;
en hij roept als zijn naam uit: Jezus!

De Heilige Jozef zetten we gemakkelijk aan de kant, hij hoort bij het kerstverhaal als zorgende vaderfiguur maar blijft een randfiguur. Bij Mattheus krijgt hij echter de aandacht die hij verdient. Mattheus begint zijn evangelie met veel aandacht voor de vele voorouders van Jezus en op het einde

van de reeks verschijnt een zekere Jacob die Jozef laat geboren worden, de man van Maria uit wie Jezus geboren wordt.

Jozef is dus de figuur die Jezus verankert in de geschiedenis van het Joodse volk, hij is geen randfiguur maar wezenlijk een man, een schakel binnen de heilsgeschiedenis van de mensen en God. Vanaf vers 18 begint dan het geboorteverhaal opgetekend door Mattheus en we hebben het voorgelezen tot net voor de geboorte.

Maria was uitgehuwelijkt aan Jozef. Nu blijkt dat Maria 'het in de schoot te hebben door heilige geestesadem' voor ze zouden samenwonen om op die manier het huwelijk te bevestigen. 'Het in de schoot te hebben uit heilige geestesadem'. Kan het nog mysterieuzer? Deze uitdrukking is terughoudend, eerbiedig en teder terzelfdertijd. God heeft zichzelf in haar schoot geworpen, God is iets geworden, puur uit genade. Voelt Jozef zich bedrogen of vernederd? Daar we hebben er het gissen naar want over emoties lezen we weinig in de evangelies. Hij is wel verveeld met de situatie en zoekt naar een eerbare uitweg. Jozef is een rechtvaardige en het is niet zijn bedoeling om Maria te schande te maken. Hij overweegt alles in stilte Zelfs de NBV21 vertaalt nog hard met 'haar te verstoten', terwijl de Naardense Bijbel veel milder vertaalt; 'haar in het verborgene los te laten' ook Chouraqui in zijn Franstalige Bijbelvertaling gebruikt het woord 'délié', ontbinden. Jozef had zeker niet de bedoeling om Maria enige schade te berokkenen. Het is echter duidelijk dat Jozef twijfelt aan zijn rol in de heilsgeschiedenis.

In een gedicht van Auden 'De beproeving van Sint Jozef' vraagt Jozef aan de engel die zijn dromen teistert om zekerheid. Hoe kan ik weten dat wat je mij vraagt namelijk; Maria, van wie je zegt dat wat' in haar geboren wordt, is uit heilige geestesadem', bij mij in huis te nemen, met andere woorden haar officieel te huwen en vader te worden van een kind waarvan ik de vader niet ben, een goddelijke vraag is. Geef me een bewijs en zekerheid. Helemaal in de lijn met Mattheus vertelt het gedicht dat Godstwijfel de rechtvaardige niet spaart of misschien is het wel zo dat geloof juist vertwijfeling in zich meedraagt.

Ik vraag u geef één
Sluitend elegant bewijs
Dat wat mijn lief heeft aangericht
Geschied is door uw wil
En dat uw wil Liefde is

De engel blijft onverbiddelijk

Nee, geloven moet je

Geloven is iets dat zonder bewijs gaat, je weet niet waar je zult uitkomen, het gaat om aanvaarden en om geduld. Jozef wordt zoals elke mens geconfronteerd met de onvoorspelbaarheid en de dubbelzinnigheid van het leven zelf. Zijn verloofde is zwanger van geestesadem en binnen die gegevenheid wordt hij uitgenodigd om te geloven in de rol die God hem heeft toebedacht. Hij twijfelt, er is tweestrijd en droom om zich uiteindelijk toe te vertrouwen aan dit onbegrijpelijk

mysterie dat ons mens-zijn, ons eigenste leven de heilige grond is waarop God ons ontmoet ook als we op Hem moeten wachten.

Jozef neemt Maria samen met 'het in de schoot te hebben uit heilige geestesadem' bij zich op. Het loslaten wordt verbinden. Het werkwoord in het Grieks is 'paralabeim', bij zich opnemen, maar met de betekenis van ontvangst en gastvrijheid. Het ontvangen gebeurt dus beiderzijds en bij Maria en bij Jozef.

Marc Lemiengre

T. Halik: Omdat God ernaar verlangt mens te zijn

Willem Jan Otten: Zondagmorgen, over het missen van God

Chouraqui: La Bible

Pieter Oussoren: De Naardense Bijbel

Nico Ter linden: Het verhaal gaat 2, het verhaal van Marcus en Mattheus